

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KBO/2011/290

BETREFT: gratis typelessen tijdens de lesuren

1 PROCEDURE

1.1 Ontvangst: 4 juli 2011

1.2 Vraagsteller

- [X], ouder van een leerling

1.3 CZB

Op 4 juli 2011 ontvangt het secretariaat van de Commissie een vraag om informatie per e-mail. Op 7 juli 2011 wordt de vraagsteller per e-mail op de hoogte gebracht van de procedure en van de eerstvolgende zittingsdatum van de Commissie.

Op 11 juli laat de vraagsteller per e-mail weten dat hij verkiest de vraag formeel voor te leggen aan de Commissie evenwel zonder de school daarbij te betrekken.

Op 14 juli wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van 19 september 2011.

Bij mailbericht van 30 augustus 2011 deelt het secretariaat het kenmerknummer van het dossier aan de vraagsteller mee en vraagt hem of hij op de zitting aanwezig zal zijn. Op dezelfde dag antwoordt de vraagsteller dat hij niet op de zitting aanwezig zal zijn.

2 INHOUD van de VRAAG

Het schoolbestuur van de basisschool [Y] heeft, op vraag van enkele ouders die mistevreden waren over privé typlessen, beslist gratis typlessen aan te bieden binnen het lestijdenpakket (met name tijdens de lessen spelling) in het vierde leerjaar.

De kinderen krijgen dit tijdens de lesuren aangeboden, maar dienen de leerstof thuis elke avond in te oefenen. Slagen ze na een bepaalde tijd, dan krijgen ze een getuigschrift hiervan. Slagen ze niet, dan dienen ze hier aan verder te werken in het vijfde leerjaar (of dit al of niet tijdens de lesuren zal gebeuren is momenteel niet duidelijk).

De vraagsteller merkt op dat hij, en misschien ook nog wel andere ouders, thuis beschikt over slechts 1 enkele PC (die wordt gedeeld door 6 kinderen en beide ouders).

Op zijn vraag of de leerlingen over de middag in de IT-klas hun huiswerk mogen maken, kreeg hij een negatief antwoord, meer nog de directie stelde op haar beurt de vraag of de ouders bereid waren hiervoor te betalen over de middag.

Vraagsteller vindt dat dit uiteraard niet aan de orde kan zijn. Basisonderwijs dient kosteloos te zijn.

De vraagsteller formuleert dan volgende vraag: Kan een school kinderen verplichten huistaken te maken om leerstof (in dit geval blind leren typen) in te oefenen die zelfs niet tot de eindtermen behoort en kan ze de ouders kosten aanrekenen om dit huiswerk te laten maken buiten de schooluren in het IT-lokaal als ze thuis niet over een (of over voldoende) Pc's beschikken?

Zijn mening is dat de school de typlessen invoert in het vierde leerjaar als springplank om dan in het 5de en 6de leerjaar de leerlingen hun huistaken op de PC te laten maken. Kan een basisschool dit verlangen van de leerlingen? Hoe ver mogen ze hierin gaan? Moeten ze in dit geval dan niet gratis computers ter beschikking stellen buiten de schooluren?

Ter info: dit was de tekst waarmee de directie de typlessen aankondigde op de schoolsite de laatste dag van het schooljaar: *Gratis typlessen voor alle kinderen in het vierde leerjaar. Vanaf volgend schooljaar wordt leren typen niet langer uitbesteed aan een externe firma, maar gaan wij zelf tijdens de lesuren dactylo- of typlessen organiseren in het vierde leerjaar. Op die manier zullen al onze kinderen correct en blind leren typen, een belangrijke vaardigheid in onze hedendaagse tijd. We zijn ervan overtuigd hiermee een kwaliteitsvolle bijdrage te leveren aan de ontplooiing van elk kind. Elk kind uit het vierde leerjaar zal daarenboven op kosten van de school dezelfde cursus met bijhorende CD-rom aangeboden krijgen om thuis verder in te oefenen. Over de praktische uitwerking hiervan zal iedereen hierover volgend schooljaar tijdig geïnformeerd worden.*

3 ZITTING COMMISSIE

3.1 Datum en uur: 19 september 2011 om 13 uur.

3.2 Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

3.3 Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel V. 22 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en artikel 1 tot en met artikel 3 van het ministerieel besluit van 28.11.2007 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, zoals gewijzigd, als volgt geldig samengesteld:

De heer Raf Verstegen, voorzitter;

Hilde Timmermans, Paul De Winne, Jean Dujardin en Luc D'Haeger, leden.

3.4 Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

/

3.5 Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging eenparig de volgende conclusies opgesteld inzake bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1 Regelgeving

* Decreet basisonderwijs van 25 februari 1997.

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;

2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;

3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§2. Het maximumbedrag van de bijdrage in § 1, 1° en 2°, wordt als volgt bepaald:

- voor het kleuteronderwijs : 20 euro;

- voor het lager onderwijs : 60 euro.

Deze bedragen zijn van toepassing vanaf het schooljaar volgend op de goedkeuring van het decreet nieuwe financiering leerplichtonderwijs.

...

Art. 27ter.

§ 1. De kosten die niet vervat zitten in artikel 27bis, § 1, zijn niet onderworpen aan de maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdrageregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie.

§ 2. Na overleg binnen de schoolraad legt het schoolbestuur de lijst vast van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, zoals bepaald in artikel 27bis en § 1 van dit artikel evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

§ 3. Vragen in verband met de toepassing van de beginselen vermeld in de artikelen 27, 27bis en 27ter en klachten in verband met inbreuken op deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur, bedoeld in artikel V.21 van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek.

* Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.

* Omzendbrief BaO 2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.

4.2 Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij bevoegd is rekening houdende met de aangebrachte feiten en de geldende regelgeving.

4.3 Advies

4.3.1 Kostenbeheersing. Algemeen

De kosteloosheid van het basisonderwijs zoals dat in internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs is omschreven, houdt in dat er in het door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basisonderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te bereiken of een ontwikkelingsdoel na te streven. Dat houdt niet in dat aan de ouders nooit geldelijke bijdragen kunnen worden gevraagd.

In aanvulling op het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen de scholen, met het oog op het optimaliseren van het onderwijsaanbod, voor leerlingen onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven, zowel binnen als buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Sommige van deze activiteiten kunnen zij voor de leerlingen verplichtend stellen. Voor deze bijkomende activiteiten geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het decreet basisonderwijs voert op dat punt geen kosteloosheid in, maar beoogt een kostenbeperking te realiseren. Het decreet stelt daarom maximumbedragen vast die de school kan vragen voor een aantal activiteiten die niet noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Daarnaast kunnen ook bijdragen worden gevraagd voor afzonderlijke dienstverlening (zoals maaltijden, middagtoezicht) die niet verplicht gesteld kan worden. Dergelijke bijdragen moeten in een correcte verhouding staan tot de werkelijke kostprijs van de verleende diensten.

De onderwijsregelgeving bepaalt dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de schoolraad en dat er afwijkingen zijn voor minder gegoede ouders. De vergelijking tussen te maken kosten en gevraagde bijdragen dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

Verder zijn de kosten voor de aanschaf van de basisuitrusting die eigen zijn aan het naar school gaan, ten laste van de ouders. Het is de bedoeling dat ouders deze producten op de vrije markt en zonder inmenging van de school aankopen zodat ze ook de prijsmarge zelf in de hand hebben.

Als de school de materialen zodanig preciseert dat ouders geen keuze en dus geen prijsmarge meer hebben, dan valt dit materiaal onder de scherpe maximumfactuur.

4.3.2 Toepassing

De decreetgever heeft de lijst met materialen vastgelegd die kosteloos ter beschikking moeten gesteld worden omdat die nodig zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven. Deze lijst vormt een bijlage bij het decreet basisonderwijs.

Het 'leren typen' behoort vooralsnog niet tot de eindtermen en het ter beschikking stellen van een PC komt dan ook niet voor in de lijst van materialen die gratis ter beschikking gesteld moeten worden. Het behoort echter tot de pedagogische vrijheid van een schoolbestuur om, bovenop wat de eindtermen vereisen, een bijkomend aanbod te doen. Het gratis en verplicht

aanbieden van typlessen tijdens de lesuren kan hiertoe gerekend worden.

Voor het aanbieden van bijkomende activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het bereiken van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen, geldt het principe van de kosteloosheid niet. Kosten die met die activiteiten gepaard gaan kunnen in principe op de maximumfactuur aangerekend worden. Scholen kunnen aan de leerlingen geen verplichtingen opleggen die de ouders tot nog andere uitgaven dwingen die buiten de maximumfactuur vallen.

Het aanrekenen op de maximumfactuur veronderstelt echter dat voor iedere leerling die tot hetzelfde leerjaar behoort, dezelfde kosten worden aangerekend. Kosten aanrekenen voor het gebruik van de IT-klas door leerlingen die niet de kans hebben om de tijdens de lesuren gegeven typlessen thuis in te oefenen, gaat in tegen de doelstelling van de maximumfactuur. Die is er immers op gericht om de ongelijkheden die volgen uit de sociale achtergrond van de leerlingen binnen de school zoveel als mogelijk weg te werken.

Gezien het aanbod van typlessen tijdens de lesuren valt en dus verplicht is, kunnen daarmee gepaard gaande kosten evenmin als dienstverlening waarvoor kosten kunnen aangerekend worden, beschouwd worden.

4.3.3 De Commissie komt tot het volgende advies

Het behoort tot de pedagogische vrijheid van een schoolbestuur om, bovenop wat de eindtermen vereisen, een bijkomend maar verplicht aanbod te doen van gratis typlessen tijdens de lesuren. Scholen die eisen dat leerlingen de daar geziene leerstof buiten de schooluren inoefenen, moeten er wel voor zorgen dat leerlingen die thuis daartoe de middelen niet hebben, dit kosteloos op school kunnen doen. Scholen kunnen aan de leerlingen geen taken opleggen die de ouders tot uitgaven dwingen die buiten de maximumfactuur vallen. Het is anderzijds niet met de doelstelling van de maximumfactuur te verzoenen om daarop kosten aan te rekenen die niet op gelijke wijze voor alle leerlingen gelden.

Brussel, 19 september 2011

Marleen Broucke
Secretaris

Raf Verstegen
Voorzitter